

bhután o la terra del drac

M. ROSA SERRANO, MARGARIDA COLOMER I JOAN AYMERICH

En un món globalitzat on tothom es mou constantment d'un lloc a l'altre, quin és el motiu per escriure sobre aquest petit país que s'anomena Bhután? Cap dels que hi vàrem anar tenia la intenció de fer aquest viatge, però una persona d'Argenton, la Lola de Ca l'Odón que hi havia estat feia anys, no parava de dir-nos: hi heu d'anar, us agradarà! Així va ser com sense pensar-ho gaire, un grup de persones d'aquest poble, o vinculades al mateix, ens vàrem trobar viatjant a aquell país tan especial.

Bhutan és una petita i muntanyosa nació budista del sud d'Àsia, situada a la serralada de l'Himàlaia entre l'Índia i la Xina; té una extensió de 47.000 Km² i una població d'uns 700.000 habitants. La moneda és el Ngultrum i la seva llengua el Dzongkha. El país està ple de Dzongs, o fortaleses i monestirs budistes amb una arquitectura molt peculiar, on s'apleguen des del s. VII el poder civil i religiós.

És important destacar que Bhutan no va tenir telèfon ni moneda fins al 1960 el mateix any en què es va construir la primera carretera. Internet i la televisió hi van arribar al 1999. Thimphu, la capital, té cert ambient urbà, encara que mitigat pel fet que per llei els edificis s'han de construir seguint determinades regles de l'arquitectura tradicional. La ciutat no té semàfors ni tanques publicitàries, i l'aeroport internacional construït el 1980 té una sola pista d'aterratge, on tan sols hi volen els moderns avions de la companyia del govern, la Druk Air.

L'educació es dona en anglès però inclou l'ensenyança del Dzongka, llengua pròpia del país.

La sanitat i el menjar estan assegurats i són gratuïts per als seus habitants; disposen d'electricitat gairebé totalment subvencionada; practiquen una agricultura ecològica i tant la planificació urbanística com el turisme estan estrictament regulats.

Antigament, abans de 1960, l'educació s'impartia exclusivament en els monestirs. Actualment el país està plegat d'escoles en les quals l'educació, sense discriminació pel sexe, és de set anys de primària i quatre de secundària. A la fi de la secundària els estudiants, en base als mèrits, són enviats amb beques a l'estranger per estudiar medicina, enginyeria o ciències empresarials. Dels estudiants que s'eduquen a l'estranger, la majoria tornen al país.

Al Bhutan hi ha una sola universitat, que no és a la capital, amb un programa de cinc anys, per cursar diferents llicenciatures algunes d'elles des de 1983 amb títols de la Universitat de Delhi (Índia)

L'educació és reconeguda com un dret fonamental i una necessitat bàsica per aconseguir la felicitat. Les escoles rurals, algunes a més de 4.000 m d'altitud, tan sols funcionen 6 mesos l'any ja que en l'època dels monsons l'assistència regular a l'escola es fa difícil. Bhutan té internats gratuïts per als nens de secundària que viuen lluny de les escoles.

Aquest és l'únic país del món on el budisme és la religió oficial, que el govern recolza mitjançant subsidis anuals als monestirs. Per assegurar la continuïtat del budisme, generalment un fill de cada família assisteix a l'escola monàstica on esdevindrà monjo. Les petites capelles, així com les banderes d'oracions, com a símbol per mantenir una comunicació constant amb el cel, es

poden veure per tot el territori.

El país està governat per una monarquia constitucional amb un Parlament on el rei té encara força poder, i on la riquesa no es mesura pel que la gent té de béns materials, sinó pel grau de felicitat de què gaudeix. Aquest és un concepte que va transmetre als bhutanesos el rei més jove del món, Jigme Singye, el 1974, quan va ser coronat als 16 anys després de la sobtada mort del seu pare. Va nomenar una comissió que va revisar unes 100 constitucions estrangeres, per elaborar un esborrany de la seva constitució, un gran pas per convertir el Bhutan en una democràcia, no sempre ben acceptada pel poble, que ja estava a gust amb el seu passat i no veien la necessitat de tenir una constitució.

El rei i el seu fill van recórrer el país fins als més petits poblets, per explicar el que volien fer. Al final, el 18 de juliol de 2008 es va aprovar la carta Magna que abolia la pena de mort, es comprometia a dur a terme la conservació del patrimoni artístic i promoure les condicions que permetessin la consecució de la felicitat interior bruta.

El grup d'argentonins al Bhutan.

Foto: Joan Aymerich

Aquest concepte que tenen els bhutanesos sobre la determinació de mesurar la felicitat, es pot veure com un cas pintoresc des de les potents economies occidentals, però en aquestes es comença a comprovar que no és el posseir major nombre de béns materials el que dona la mida de benestar a la població.

Gràcies a la Margarida Colomer, que com a historiadora no va parar de preguntar al guia pels temes relacionats amb la societat civil, religiosa i el sistema de govern, els altres ens vàrem assabentar de com es desenvolupava aquell país en què el seu model és tan diferent del nostre.

A part de les dues argentonines esmentades, la Lola i la Margarida, el grup estava format per altres persones vinculades a Argentona: Joan Aymerich, amb casa a Argentona des de la guerra civil; la seva muller, M^a. Rosa, que ho és des de fa 50 anys; la Daisy Puig, que encara que actualment viu a Costa Rica, va passar la seva infantesa en aquesta població, en conserva els records, i la visita cada cop que ve a Catalunya; la Montserrat Brullet, mataronina, però també força argentonina tot recordant que el seu pare en va ser l'arquitecte municipal durant molts anys. Ens acompanyaven dues senyores més, però sense vinculació amb el poble.

Val a dir que a Bhutan no hi ha cap guia de turisme que parli el castellà i a en Joan li va caure la tasca de fer de traductor d'en Phurba, el nostre guia que ja havia conegut anteriorment la Lola, que a més de ser una persona molt acollidora en tot moment, parlava un anglès perfecte. En Joan se'n va sortir prou bé i va sobreviure a la companyia de set dones.

Actualment, per l'abdicació del seu pare, regna en Jigne Khesar de 31 anys, que havent estudiat a Òxford, es va convertir el 2008 en el cinquè rei del Bhutan. El nostre grup va tenir la sort de

poder estar en el país els dies en què es va casar el rei. Això ens va permetre gaudir del privilegi de veure la població sencera vestida de gala. El vestit dels homes, és d'una sola peça, que arriba fins als genolls i es lliga amb un cinturó. En les grans ocasions o per entrar en els temples, com a senyal de respecte, els homes es posen una gran bufanda que indica el rang de la persona. El groc és per al rei, el taronja per als ministres, el blau per als parlamentaris i el blanc és per al poble. Els parlamentaris porten a més una espasa que quan es jubilen l'han de tornar. El vestit de les dones es compon d'una falda llarga creuada i una jaqueta curta amb el coll d'esmòking i punys de diferents colors a joc amb la jaqueta.

El Dzong de Punakha, també conegut com Temple de la Felicitat, situat en la intersecció de dos rius damunt d'un promontori, va ser la seu del poder medieval i on han estat coronats els cinc reis moderns i on es va casar el rei actual. Aquesta és la joia de l'arquitectura bhutanesa, on es concentra com hem dit, el poder civil i el religiós.

Quedaven pocs dies per la recol·lecció de l'arròs, i esperaven per fer-ho que hagués passat el casament del rei; els camps d'arròs estaven sense segar, pel que donaven a tota la vall un color torrat, difícil d'oblidar.

Les drogues i la venda de tabac estan rigorosament prohibides al país, però els és permès fumar però no en en llocs públics. La marihuana, que creix de forma salvatge als costats de molts camins, fins ara no ha donat cap problema.

Encara que darrerament s'ha construït a la capital un hospital dotat amb la més avançada tecnologia on l'atenció mèdica és totalment gratuïta, els tractaments amb plantes medicinals són apreciats no tan sols per la gent del país sinó per tot el món, per la raresa i l'efectivitat d'algu-

nes d'elles. A la capital, Tímphu, hi tenen un gran hospital on tots els tractaments es fan amb herbes. Els bhutanesos són conscients del potencial que això significa per al país, però volen que es realitzi de manera sostenible.

El mateix volen fer referent al turisme, es tracta de mantenir un volum rendible de turistes, però moderat, per evitar catàstrofes ecològiques, estètiques i socials, com les que ha provocat el turisme massiu al Nepal.

L'economia del Bhutan es basa en l'agricultura i l'extracció de fusta, que proporciona el mitjà de subsistència principal per al 60% de la població. Les especialitats agrícoles del país són: els cítrics i altres fruites, les patates, l'arròs, el blat de moro, el blat, la civada, la mostassa i les verdures. La ramaderia, principalment vaques i ovelles, és més aviat de subsistència, encara que ara comencen l'elaboració de formatges.

El turisme des del 1970 també contribueix a l'economia del país. L'exportació d'electricitat a l'Índia, país amb el qual estan estretament aliats, representa la principal partida d'ingressos. El sector industrial és pràcticament desconegut al Bhutan, on la major part de la producció és artesanal.

Bhutan que rep ajudes de l'ONU, vol en poc temps ser autosuficient: *"Som un país petit i volem fer les coses així. No volem ensenyar res al món. Fem el que creiem que és el millor per a nosaltres. I si el món creu que tenim alguna cosa de la qual aprendre, són més que benvinguts."* diu l'ex-primer ministre Lyompo Thinley.

Per acabar, donem les gràcies a l'Agència "Xaloc Viatges" d'Argentona, i especialment a en Quim Colom, que va saber superar totes les dificultats que es presentaren en l'organització d'aquest viatge, del qual, els que hi vàrem anar, ens ha quedat un inoblidable record.